

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 18, 7. juli 2020

Indhold

- **MARK**
- Høsttips
- Høst af raps
- Efterår er tid for jordprøver
- **INSPIRATION TIL PRÆCISION**
- Pletsprøjtninger
- **REGLER OG TILSKUD**
- Mange landmænd kan ikke købe planteværn efter 1. juli

MARK

Høsttips

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Det går stærkt med modningen i markerne netop nu, og inden længe vil høsten formentligt begynde de første steder. Med ønsket om en god og udbytterig høst til alle, handler denne udgave derfor mest om emner, der er relevante omkring høsten.

Tips til høsten

Vi krydser fingre for en god høst, men inden det for alvor går løs, kommer her lidt fif til det bedst mulige resultat.

Rug og meldrøjer

Tjek marken for meldrøjer inden høst. Sandsynligheden for at finde meldrøjer er størst der hvor rugen har blomstret over lang tid, det er fx i sprøjtesporene hvor der kan være grønskud der har blomstret lidt forskudt af resten af marken. Hvis der findes meldrøjer i marken, bør det høstes for sig selv, sådan at hele høsten ikke kontamineres med meldrøjer.

Billede 1 Meldrøjer i rug (Foto: Susanne Frydendal Nielsen, SAGRO).

Spildkorn

Spildkorn kan blive et problem i den efterfølgende afgrøde. Det er især, hvis høsten bliver sen, at der kan opstå aks- og strånedknækning med meget spildkorn til følge. Undgå gener af spildkornet ved at få det til at spire straks efter høsten. Spiringen kan fremprovokeres ved en øverlig strigling eller harvning.

Væselhale

Hvis du har væselhale, så vær strategisk, og undgå at få det spredt til marker hvor der endnu ikke er væselhale. I praksis kan det ske ved at starte med at høste der i marken, hvor du har væselhale, og så tager resten af marken efterfølgende. Dernæst kan du fortsætte med frie marker. Se også **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 15**, hvor væselhaleproblematikken blev nærmere beskrevet.

Tidlig såning

Gennemgå de marker hvor du planlægger tidlig såning, især mht. græsukrudt. Marker med meget græsukrudt er ikke egnede til tidlig såning, da det vil øge græsukrudtets konkurrence evne. Husk tommelfingerreglen om at for hver 2 uger såningen udsættes halveres ukrudtsmængden.

Har du indkøbt såsæd der passer med dit areal med en given såsædsmængde, så overvej at holde lidt høstet korn tilbage, sådan at hvis såningen bliver udsat lidt, fx at vejrudfordringer, så har du udsæd nok til at kunne øge udsædsmængden tilsvarende.

Høst af raps

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Det er vigtigt, at rapsen høstes på det rigtige tidspunkt, så man høster det største frøudbytte af standardkvalitet. Flertallet af vinterrapssorterne på markedet har resistens mod skulpeopspring, og er ikke så udsatte for dryssespild. Denne sortsegenskab bør udnyttes til at få den sidste tilvækst med ved ikke at høste for tidligt. Landsforsøg peger på, at sorter med skulpeopspringsresistens kan opretholde udbytteneiveauet op til 2 til 4 uger efter det optimale høsttidspunkt. Dette er væsentligt at tage med i planlægningen af høsten; måske er der korn, der skal høstes før rapsen.

Timing af høsttidspunktet

Det optimale tidspunkt for direkte høst er ca. 10 dage efter tidspunktet for skårlægning, men der vil normalt være

behov for tørring af frøet på dette tidspunkt. Ved at vente yderligere nogle dage, vil det som regel være muligt at høste rapsen så tør, at der ikke er behov for tørring. Ældre forsøg har hhv vist at olieindholdet er stabilt i høstperioden, mens et andet forsøg viste en tilvækst på 88kg frø pr. ha pr. dag og samtidig en lille stigning i olieindholdet. Dette taler, for at høste eller skårlægge på et tidspunkt, som har tilladt mest muligt tilvækst uden dog at risikere dryssetab. Valget af skårlægning eller direkte høst afhænger af faktorer som variationen i markens modning, sortens dryssefasthed, hvor vindudsat marken er og vejruddisigten.

Risikoen for tab som følge af en for tidlig direkte høst, nedvisning eller skårlægning må formodes at være størst i marker eller sorter, der modner langsomt og under kølige forhold.

Direkte høst

Hvis arealet er ensartet og rapsen modner jævnt, kan der høstes direkte.

Direkte høst skal gennemføres, når frøene er sorte. Det vil oftest være 10-14 dage efter det normale tidspunkt for skårlægning.

Følgende forhold styrker beslutningen om direkte høst:

- afgrøden er kraftig eller passende i leje
- der er sidekniv på mejetærskeren
- afgrøden er ren (fri for ukrudt og grønne plantedele)
- den høstede vare kan tørres straks efter tærskning

Der bør som minimum være monteret sidekniv i den ene side af skærebordet.

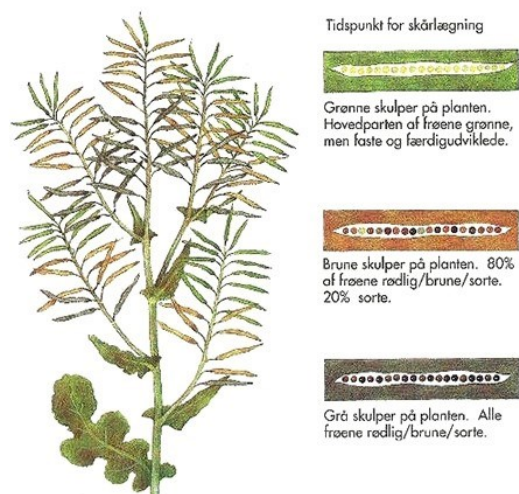
Forsøg fra Frankrig og Sverige indikerer, at spildet kan reduceres med op til 80 pct., hvis der anvendes forlænget skærebord i forhold til et standard skærebord. Spildet sker hovedsageligt midt på skærebordet, og risikoen for spild øges med afgrødens størrelse.

Skårlægning

Rapsen skal skårlægges, når afgrøden har et gulligt skær og ca. halvdelen af frøene er blevet sorte, se figur 1.

I marker med uens modnende afgrøder kan skårlægning gennemføres i op til 1 uge senere end normalt uden væsentligt tab af frø. Hvis rapsen når at blive for moden inden den skårlægges, kan skårlægningen med fordel gennemføres efter at duggen er faldet, så skulperne er fugtige og har mindre tendens til at springe op. I f.eks. grubbesåede afgrøder, hvor rækkeafstanden er stor, kan skåret falde ned mellem stubbene, så der kommer mindre luft ind under afgrøden med en ringere tørring til følge.

Behandlingstidspunkt

Figur 1 Det ideelle tidspunkt for skårlægning er når de fleste frø endnu grønne i den øverste tredjedel af skulperne på top- og sideskud. I den midterste tredjedel har de fleste frø skiftet fra grønlig til rødlig farve. Og i den nederste tredjedel

er frøene brunlige til sorte. (kilde: SEGES)

Nedvisning

De nye sorter er forædlet til at skulperne ikke springer op. Rapsen kan derfor tåle at stå på roden eller ligge på skår uden frøspild. Ved at undlade nedvisning med glyphosat inden afgrøden er helt moden, udnyttes endvidere hele rapsens potentiale for at fylde frøene. Alt for mange rapsmarker er nedvisnet tidligere end et par dage før skårlægningstidspunkt, så skulper og frø tvangsmodnes med for lavt udbytte til følge.

Nedvisning med glyphosat-midler kan ske 2-4 dage før normalt skårlægningstidspunkt, altså når størsteparten af skulperne i rapsen er gulgrønne, og der er enkelte sorte frø. Den behandlede afgrøde høstes direkte typisk 2-3 uger efter sprøjtning. Det er vigtigt ikke at komme for tidligt, dels vil det koste udbytte, men nedvisningen af afgrøden tager også længere tid. Glyphosat-midlerne kan med fordel bruges, hvis der er kvik. Behandlingsfristen er 10 dage, og raps til udsæd må ikke behandles. Eventuelle rester af glyphosat vil efter forarbejdning findes i rapskagen. Det er baggrunden for, at det fortsat er tilladt at anvende glyphosat før høst i raps, selv om olien skal anvendes til konsum.

Der anvendes ca. 1.000 g aktivt stof pr. ha svarende til 3 liter glyphosatomiddel med 360 g pr. liter. Glyphosat-midler bør tilsættes 2,0 l ammoniumsulfat + 0,1-0,2 l spredeklæbemiddel pr. ha for at sikre effekten under mindre gunstige forhold og for at modvirke effekten af eventuelt hårdt vand. Alternativt kan der anvendes additivet NovaBalance i en dosering afhængigt af vandets hårdhedsgrad, jfr. anvisninger på etiketten. Additiver tilsættes før glyphosat-midlet hældes i tanken. Hvor afgrøden stadig er meget grøn eller befængt med meget ukrudt, kan dosis af glyphosatomidlet (360 g pr. liter) øges til mellem 3,5 og 4 liter pr. ha. Læs dog altid etiketten for det aktuelle middel mht. maksimal dosering.

Der kan anvendes en vandmængde på 150 liter pr. ha ved nedvisning af raps, mens vandmængden i grønne eller ukrudtsbefængte afgrøder øges til 180-200 liter pr. ha for at nå tilstrækkelig nedtrængning i afgrøden. Anvend lavdrift-/refleksdyse eller kompakt luftinjektionsdyser, f.eks. ISO 0,25 (lilla). Luk de to yderste dyser når du kører langs markkanten, så græskanten ikke bliver nedvisnet, hvilket giver plads til at gold hejre kan etablere sig og herfra sprede sig ind i marken.

Fordelene ved nedvisning er tidligere høst, lavere vandprocent, mindre frøspild under tærskning, mindre opspring af skulper, større høstkapacitet og mindre brændstofforbrug. Ulemperne er køreskade, omkostninger til sprøjtning og et vist tab ved standsning af tilvækst.

Konklusionen er, at det under normale forhold primært er relevant med nedvisning, hvor høstkapaciteten sætter begrænsninger og hvor tørring forventes at kunne blive en væsentlig omkostning.

Efterår er tid for jordprøver

Af planterådgiver Christina S. Jørgensen

Efteråret er højtid for udtagning af jordprøver. På denne tid er der for det første god mulighed for at komme over arealerne og for at udtage repræsentative prøver, som ikke "forstyrres" af gyllestreng og gødningsrester o.a. på jordfladen. Bestil jordprøveudtagningen allerede nu, så bliver du kontaktet af vores jordprøveansvarlige efter høst.

Hvorfor tage jordprøver?

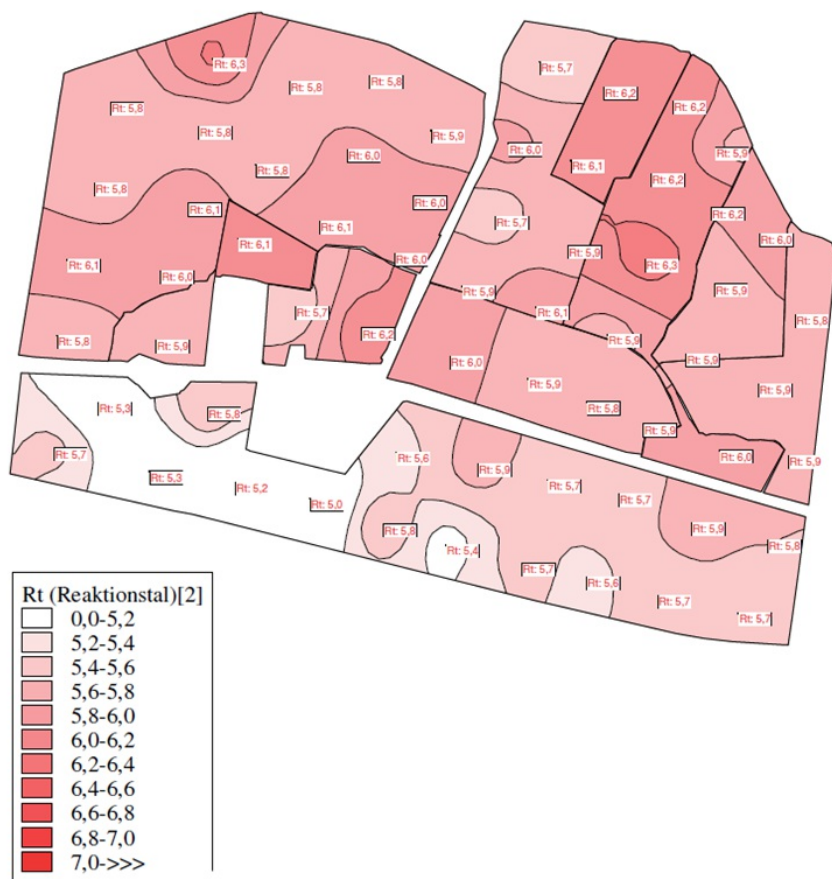
En god dyrkningsjord er et vigtigt fundament for planternes vækst. Den optimale plantevækst opnås, når jorden er i god næringsstofforhold, og det er afgørende for at få fuldt udbytte af de behandlinger og anvendelse af gødning og planteværnsmidler, du foretager i marken. Det derfor vigtigt, at fundamentet er i orden.

Du bør derfor følge udviklingen i jordbundstallene løbende, og med et fagligt udgangspunkt anbefaler vi derfor, at du tager nye jordprøver hvert femte år. Ved at følge denne strategi, kan der i tide rettes op på næringsstofforhold, herunder kalkmangel, før end manglen for alvor får betydende indflydelse på afgrødernes udbytte.

Er du i tvivl om, hvorvidt du skal have taget jordprøver i år, bør du også kontakte din planterådgiver.

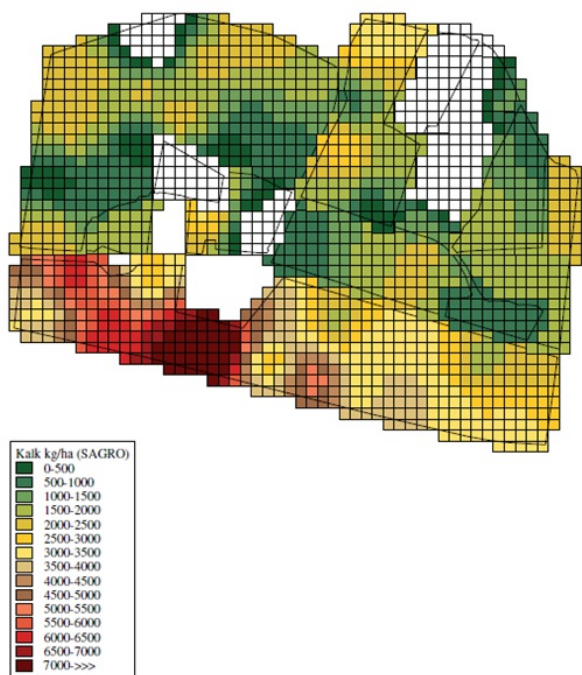
SAGRO tilbyder udtagning af både almindelige jordprøver samt GPS-jordprøver.

Fordelen ved at udtage GPS-jordprøver er især at finde på marker, der varierer i boniteten. Ofte er der her stor forskel på, hvor meget kalk, der er behov for i de enkelte prøveområder. Hos SAGRO udtager vi som udgangspunkt to GPS-jordprøver pr. ha; det giver et detaljeret overblik over variationen i marken. Andre udbydere sparer her og tager kun én prøve pr. hektar, hvilket du skal være opmærksom på, hvis du får "et godt tilbud". Resultaterne af GPS-jordprøverne giver hyppigt svar på "dårlige" pletter i marken; se figur 2 og 3. Inden for samme mark varierer reaktionstallet fra 5,0 til 6,3, svarende til en variation i kalkmængden i intervallet 0-7 tons pr. hektar.

Figur 2 Varierende reaktionstal afdækket med GPS-jordprøver

Ved at udtage jordprøver med GPS får du ofte – men ikke nødvendigvis – en besparelse på den samlede mængde kalk på marken, men du får en mere optimal tildeling af kalken. F.eks. kunne man forestille sig at, der ikke var taget GPS-jordprøver, men blot almindelige jordprøver på arealet i figur 1 og 2, hvor der så ville være kørt en ens mængde kalk ud over hele arealet. Det ville have resulteret i, at der efter kalkningen stadig ville være store områder med alt for høje henholdsvis lave reaktionstal. Derfor anbefales det, at der udtages GPS-jordprøver på marker med stor variation, "forskellig dyrkningshistorie", samt marker, der har tilbagevendende dårlige pletter.

Figur 3 Kalktildelingen varierer fra 0 til 7 tons pr. hektar.

INSPIRATION TIL PRÆCISION

Pletsprøjtninger

Af planterådgivere Jens Peder Pedersen, Niels Holmgaard, Erik Kjeldsen

Pletsprøjtning er for alle

Tiden nærmer sig for overvejelser om nedvisning før høst. Med det fokus der er på Glyphosat i øjeblikket at vælge pletsprøjtning til nedvisning, se også afsnit om nedvisning i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 17**.

Der er flere måder at pletsprøjte på, men den letteste her og nu er at bruge øjnene og åbne og lukke for sprøjten, hvor der er behov eller ej.

Før man kører i marken, er det altid godt at gå dem igennem, og konstatere behovet i marken, så man er godt forberedt. Groft sagt kan markerne inddeles i tre grupper;

- mark, nedvisning ikke er nødvendig
- marker, hvor der skal køres i det hele
- marker, hvor man skal være skarp og pletsprøjte.

Er man ude og samle flyvehavre, SKAL de plottes ind i Farmtracking, så man kan monitorere denne art, og pletsprøjte hvis udbredelsen er større. Samtidig er det en god ide at få plottet pletter med andre problem arter ind, når man er derude. Pletsprøjter man pletter med tidsler eller andre ukrudtspletter før høst, vil man næste år kunne genfinde de samme pletter og vurdere om effekten var god, så ukrudtet er forsvundet eller om der skal bruges en anden løsning næste gang.

Husk, at god sprøjteteknik og timing også er en væsentlig del af præcision her.

Der er mange spændende tiltag på vej i f.h.t. droner og kort til pletsprøjtning, hos SAGRO holder vi skarpt øje med dette, og vurderer løbende potentialet.

REGLER OG TILSKUD

Mange landmænd kan ikke købe planteværn efter 1. juli

De elektroniske MAB-autorisationer, som kan kobles op på cvr.nr. har givet lidt udfordringer. Du kan tjekke om dit landbrug har tilknyttet en MAB-autorisation på mst.dk - du kan blot søge på cvr.nr.

Hvis du mangler autorisation, kan du få hjælp i vejledningen i boksen herunder. Punkt A bruges af personen som har opdateret sprøjtecertifikat/-bevis. Punkt B er for at virksomheden kan godkende kobling til cvr.nr.

Den elektroniske MAB-autorisation har været undervejs siden 2016. I overgangsperioden har man kunnet bruge tro- og loveerklæringer, men nu skal MAB-autorisationen være elektronisk for at man må købe, sælge eller anvende professionelle sprøjtemidler.

Autorisationen kræver et opdateret sprøjtecertifikat/-bevis, som er maks. 4 år gammelt, og det kan være ejeren selv eller en medhjælper.